

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnštvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 32. V LJUBLJANI, dne 9. julija 1909. Leto IV.

NA SHOD NA ŠMARNO GORO

dne 11. t. m. dopoldne vabi medvoško-goričan-
sko delavstvo. Prva sv. maša bo ob pol 10.,
druga ob 10. dopoldne. Približno ob pol 12. se
vrši delavski shod. Sodelavci in sodelavke pa
naši prijatelji na svidenje!

Na rakovi poti.

Kdo ne pozna tako zelo obrabljenih public
naših rdečih kričarjev o groznem napredku so-
cialdemokratske strokovne organizacije?! Toda
to vedno sumljivo hvaljenje samega sebe služi
tem kričarjem le v to, da bi s tem sleparili de-
lavske množice, jih preslepili in jih pridobili
zase. Ako pa pogledamo poročilo o razvoju in
stanju rdečih strokovnih organizacij v letu 1908
tedaj izpoznamo, da je vse govoričenje le ne-
sramna laž in da ubirajo te organizacije prav
pridno rakovo pot. Kratko rečeno: delavstvo
izpoznavna in zapušča socialno demokracijo.

Oglejmo uničujoče številke! Od 501.094
članov, ki jih izkazuje poročilo za 1907, jih je
tekem enega leta izstopilo nič manj kot 195.634,
torej 39 odstotkov. S tem se izpozna, kako malo
prepričanja vlada v tistih, ki so prisiljeni biti v
rdeči organizaciji. Tak mnogoštevilen odpad
od rdeče strokovne organizacije dokazuje, da
večino članov le potreba, oziroma bolje rečeno,
le sila prižene do tega, da pristopajo k social-
demokratom. Kdor ni, ali pa kdor neha biti član

social-demokratskega društva, izgubi z visokimi
zneski kupljene prednosti. Nepobitno dejstvo
je, da vlada ponekod od strani rdečkarjev tako
neznosno nasilje, da so mnoge tovarne za de-
lavce, ki niso v soc. dem. organizaciji popolno-
ma nemogoče le vsled neusmijenega pritiska
»sodrugov«. In če kljub gori navedenim dej-
stvom delavstvo v takih množinah zapušča
rdeča strokovna društva, tedaj je to za nas le
vesel pojav, da ljudstvo spoznava rdeče sle-
parje in se ne da ukloniti zmaju, ki jih vedno
pšaši — rdečemu nasilju.

Temu nasproti pa ne drži izgovor na krizo.
Res je, da smo prestali hudo industrijsko krizo,
še več, mi živimo še vedno sredi nje. Res je
tudi, da take krize vplivajo na strokovne orga-
nizacije. Toda ta vpliv se ne sme in ne more
pokazati na gibanju članov v taki meri, kot se
to godi v predležem slučaju. Leta 1908. je pri-
stopilo k soc. dem. strok. organizaciji 176.892
članov. Če bi bila po jalovem izgovoru res kri-
za tisti faktor, ki bi povzročila tak silen pre-
obrat, bi tudi onemogočila pristop tolikim čla-
nom. Torej vsi izgovori so — jalovi.

Nič manj pomenljiv kot izstop, je tudi pri-
manjkaj članov, ki se zrcali v socialdemokra-
škem letnem poročilu. Upravno leto 1907 se je
končalo s 501.094 člani, leto 1908 pa z 482.279
člani. Izguba tekem enega leta torej znaša 18
tisoč 815 članov. Da se more to dejstvo prav-
ilno presoditi, je treba računati na kolosalen
soc. demokratski agitacijski aparat, katerega
vodji cela vojska nastavljenih agitatorjev in ve-
liko število strokovnih glasil, ki so temu apa-
ratu na razpolago. Drugič pa zabeležimo ve-
selo dejstvo, da so ravno v istem času kršč. so-
ciaina strokovna društva zabeležila krasen pri-
rastek članov.

Našemu delavstvu pa naj da izguba 20.000
članov pri rdečkarjih pogum, da vztrajno deluje
za našo celo organizacijo zlasti za strokovno.
Napnejo naj vse sile za izpopolnitev naše or-
ganizacije, material za to pa naj se išče pri
nasprotnikih. Delavstvu v tem boju pa kličemo:
»Pogumno naprej! Uničite nasilstvo nasprotni-
kov in delajte za Vašo in Vaših sotrpinov boljšo
bodočnost!« —d—n.

Med brati in sestrami.

Sin delavca — novomašnik. Dne 25. julija
bo daroval pri Sv. Petru v Ljubljani ob 9. uri
prvo sv. mašo č. g. Ivan Tomažič, sin sodarja
v ljubljanski tobačni tovarni, ki je kljub velike-
mu številu otrok in slabih gmotnih razmer vzred-
dil tega sina v mašnika in mu pripomogel do
tega veličastnega stanu. Bog daj veliko takih
delavcev!

Stavka v Ajdovščini še vedno traja. Pri
stavki je udeleženi nad 300 delavcev in de-
lavk. Zahtevajo odstranitev dveh delavstvu
nejubih uradnikov, zvišanje plač in skrajšanje
delavnega časa. Do sedaj so vladale v tvornici
res škandalozne razmere in bil je zadnji čas, da
se je postavilo delavstvo po robu svojim izko-
riščevalcem. Vsi so zelo navdušeni in pripravljeni
vztrajati do zadnjega. Tudi občinstvo sim-
patizuje z delavstvom, kar napravlja jako ugo-
den vtis na stavkujoče. Tovarna je že mislila
na grd, judov vreden način, vtihotapiti z Ogr-
skega stavkokaze. Ko so jim pa delavci poja-
snili položaj, so takoj odjenjali. Štrajkujoči so
napravili že več shodov, ki so povsod mirno
minuli. Sploh vlada povsod mir, kar kaže, da
ima delavstvo več olike kot pa tvorničariji, ki
izkušajo povsod delati nemir. Ker je sedaj ravno
čas košnje, je večinoma delavcev in delavk v
službi pri kmetih. Brez dela je le nekaj nad 20
delavcev. Zlasti se zanje zanima in jim preskr-
bi delo vipavska občina, kjer ima S. L. S. ve-
čino. Tako tudi toliko obkerekovani »klerikalci«
v dejanju pokažejo, da imajo srce za delavca.
Mi pa kličemo delavstvu: »Naprej do končne
zmage nad kapitalom!«

Trst. Mnogokrat se človek zaman ozira
po človekoljubju, mislil bi, da vsaj med pripro-
stimi ljudmi ga je več in manj sebičnosti, a tudi
tu je prevara. Iz daljave se čujejo glasovi, da
se bo tudi službujočemu ženstvu pomagalo, a
v njih dušni in telesni blagor. Saj služkinje smo
menda zadnje, ki smo se začele vzbujati in gle-
dati krog sebe, kako si drugi pomagajo in ko-
liko so si že pomagali. No, bi rekel kdo: bote
pa zdaj bolj trdno z združenimi močmi nasto-
pile, ja, ko bi se ne goljufal, da bi ne bilo toliko
farizejstva, mnogo boljših in starejših je, ki se
z nekakim zaničevanjem ozirajo po svojih mlaj-

I. Česnik.

Čevljar Kljukec.

Nekje na Šentpeterski cesti je stanoval suh
in kljukast čevljar. Pravili so mu Kljukec. Bil
je majhen, drobne noge so stopale malce bo-
ječe, prsa so bila ozka, hrbet upognjen kot hrbet
starca, obraz podolgast brada šilasta in oči
žive. Tam je imel tudi svojo delavnico. Moramo
ga pohvaliti: bil je priden, neprestano je vbadal
ostro šilo v usnje in vleklo dreto, da je kar škri-
pal trinožni stol pod njim, ali je nabijal podplate
na nove čevlje in premišljal, koliko klinčkov bo
še moral zabiti, predno z bogati. O bogastvu je
rad premišljeval čevljar Kljukec. Tudi sanjal
je o tolarjih in bankovcih. Da, res, skoro bi po-
zabil povedati nekaj zelo važnega.

Čevljar Kljukec je imel trdo posteljo, sam
jo je postiljal. A to mu je bilo hudo. Rad bi dobil
ženo, lepo in pridno, da bi mu kuhala in postil-
ljala, pometala in rodila kaj otrok. Čemu bi pri-
krival, da si je želel tudi tega. Nekoč je imel
sanje, imenitne sanje. Še Faraon, tisti egiptov-
ski kralj ni imel takih sanj, dasi ne morem ta-
jiti, da niso bile Faraonove sanje imenitne. Ta-

kole se mu je sanjalo. Vrag je prišel k njemu,
ves kosmat in črn, za žarečimi očmi, in rogliči
na glavi, s kopitastimi nogami in dolgim, umaz-
anim repom. Smrdel je po sajah in žveplu in
mu šepetal na uho: »Gol si — kosmat boš, mlad
si — star boš, ubog si — bogat boš, žene nimaš
— mlado dobiš.« — Tako je rekel in izginil
skozi okno. Kljukec si je dobro zapomnil te sa-
nje. Bril se ni več, rastla mu je brada in bil je
kosmat.

»Tako, prvi, del sanj se je že izpolnil,« si
je mislil. »Drugi del se tudi izpolnjuje, vedno
sem starejši. S tretjim ne vem kako bo. Po-
izkusim z loterijo.«

Tako je začel staviti v loterijo in dobil par-
krat ambo. Mnogo denarja je zmetal za loterijo,
a sreče in bogastva ni hotelo biti. Tega si je pa
tako želel. Potem bi se lahko poročil. Zaradi-
denarja bi ga vzela katera, če ne radi lepote.
A bogastva ni hotelo biti.

Tedaj se je zgodilo, da se je nekega dne na-
selila na nasprotni strani dvorišča nova stran-
ka: mož in žena, z odraslo hčerko in dvema
majhnima otrokoma. Kljukec se je zelo zanimal
za te ljudi in je kmalu zvedel, da je starejši

hčerki ime Urša, da hodi v tovarno in da nima
očeta, ampak očma, hudega očma, ki mnogo
pije in kolne in ne gre nikoli v cerkev. No, za
cerkev tudi čevljar ni posebno maral, a oni de-
lavec je bil še slabši: klel je, pil in pretepal
ženo in otroke.

Kjukec je rad videl Uršo, ker mu je zelo
ugajala. Bila je dolga, vitka, bele polti in se je
nosila imenitno: klobuk na glavi in rokavice in
kodri so plapolali od nje kot cunje od raztrgane
beračeve suknje. In ko je prišla naročit nove
čizme h Kljukcu, mu je srce poskočilo od ve-
selja. Računati ji ni hotel nič, le za roko jo je
povprašal naravnost in brez ovinkov. In ona je
bila zadovoljna, že zardela ni, kar je sicer na-
vada pri mladih dekletih. Tako je dobil čevljar
Kljukec nevesto, mlado in lepo in bil jo je vesel.
Žvižgal je pri delu, kupil nov klobuk s krivcem
za trakom in živel zadovoljno kot ptič. Le temu
se je čudil, da hoče gospodična Urša vedno no-
vih darov. A uslišal je vselej njeno prošnjo, ker
jo je imel hudo rad in si je ni upal niti dotakniti,
da bi je ne omadeževale njegove smolnate roke.
Prosil jo je večkrat, naj gre z njim na izprehod.
A ni hotela. Še na cesti je govorila z njim le par

ših in slabjših sotrpinkah. Moj Bog, zahvalim te, da nisem taka kot so druge, ne ponočujem, ne občujem z osebami drugega spola, ne hodim po gostilnah, ne občujem z osebami drugega spola, ne hodim po gostilnah, po plešiških, molim rada, vsaki dan grem v cerkev itd., itd., po čemu so li potrebna društva, ki bi nam skrbela, da bi se nam položaj izboljšal, delavni čas skrajšal, saj pridne in dobre dekleta imajo vedno dobre službe, dobro hrano in dobro plačo, ta lene, jezične, prepirljive, le-te se vedno menjajo, pobiljšajo naj se, pa bodo tudi one imele dobre službe. Da, res, duša krščanska, ki po popolnosti hrepeniš, zdi se ti to preuporni duh, ko bi mislila na izboljšanje našega stanu po novem poselskem redu, kakor je bilo že enkrat v »Naši Moči« omenjeno, zdi se ti morda, da bi se gospodarjem krivica godila, ali se ti zdi grešno, ali ni morda bolj grešno, da druge slabo sodiš, o njih slabo govoriš in jim nočeš pomagati, kar lahko storiš, da — še celo oviraš z besedo, da bi se jim izboljšalo. Marsikatera dekle saj bi že šla v cerkev, da bi imela čas, ker ima pa preveč dela, tudi je pretrudna, da bi šla v cerkev; pridigo, ko bi jo hetele razmišljati, saj je ne more, ker poprej zaspi, in na ta način opusti vse duhovno življenje. Našim dekletom manjka le izobrazbe, in sicer prave krščanske izobrazbe, potem bo vse bolje, dekleta bodo zvestejše v svojih službah, in bodo tudi dajle časa v eni službi ostajale. Kje in kedaj pa naj se izobrazujejo, ako nimajo drugega prostega časa kakor takrat, kadar sova skovika. Gospodinje pri tem ne bodo nikake škode trpele, le od začetka jim ne bo všeč, ko bodo pa videle, da imajo radi tega boljše in zanesljivejše posle, da v manj urah isto delo kakor poprej, bolj tiho in mirno izvrše, bodo tudi gospodinje postale zadovoljnejše s svojimi služkinjami. Skoro nemogoče je, da bi si vsako dekle dobro službo dobilo, če se še tako trudi, saj v začetku ne, ko pride v mesto, saj po boljših hišah iščejo že izurjena dekleta, ne pa da bi jih morali še učiti, tako pridejo taka dekleta v slabe službe in slabo družbo in predno se zavedo pravega poštenega življenja, so že zašle v slabe mestne razvade. Zatorej nobena ne more in ne sme ugovarjati socialnemu gibanju med služkinjami.

Idrija. Občinska seja dné 17. junija. Dnevni red: 1. Računski zaključek mestne hranilnice za leto 1908; 2. Predlogi stavbenega odseka v zadevi: a) vodovoda na Leopoldovem predmestju, b) poprave ceste na Vojsko; 3. Slučajnosti. Navzočih odbornikov 21. Straus, član upravnega odbora mestne hranilnice prebere poročilo imenovane hranilnice za upravno leto 1908 (možu se je poznalo, da res ni izdelal tretji razred ljudske šole, ker je vse napačno bral, tako da so mu med branjem morali drugi odborniki popravljati); konečno predlaga, naj se izreče absolutorij upravnemu odboru, (dasi je tudi on član odbora). Račun se potrudi. Tauzes oporeka, da ni umestno, da poroča o zaključku član odbora, posebno pa, da isti predlaga sam sebi absolutorij. Dr. Lapajne poroča, da rudniški erar dovoli podaljšati vodovod z Leopoldovega predmestja do sosednjih hiš pod sledečimi pogoji: Vodovod se izpelje na občinske stroške, občina nima nikake pritožbe, ako erar vodo vzame ter da občina ne dobi nikake odškodnine, ako se ji voda vzame. Pogoji se sprejmejo ter se sklene vodovod podaljšati. Dr. Lapajne predlaga, da se popravi cesta oziroma zidovje preko ceste na Vojsko, kar bi stalo vse skupaj približno 600 K. Sprejeto. Med raznimi predlogi se k besedi oglasi Straus ter predlaga, naj napravi občina javno

besedi in se ozirala, če je kdo ne vidi. To se je zdelo čevljarju sčasoma sumljivo. In nekoč se je splazil zvečer za njo, ko je odšla z domo. Od daleč jo je zasledoval. Zavila je za bolnišnico pri Sv. Petru. In tedaj se ji je pridružil mlad častnik. Kljukca je nekaj zapeklo v srcu. Njegove drobne oči so napeto zrle. Videl je, kako se je častnik sklanjal k njeni glavi in ji šepetal sladke besede, jo poljubljal in objemal. Burja je divjala v njegovih prsih. Najrajši bi z enim mahom pobil oba na tla in ju poteptal. A kaj more pohabljenec! Začutil je neizmerno žalost nad življenjem, globoka tuga se je razlila v njegovo srce. Počasji se je vrnil v mesto.

Ni iskal leka, kjer bi ga našel. Zavil je v gostilno in gasil ogenj z vinom in žganjem. A ugasil ga ni. Ko je prilezel domov, je pogledal na nasprotno stran. In videl je tam luč.

»Še bdi, še bdi. Vse mi je uničila, vse.«

Ni mislil na svojo srečo, le na svojo bol in zdelo se mu je, da se mora končati. Pograbil je krivec in si prerezal vrat.

Ko je drugo jutro za to zvedela lepa Urša, se je nasmijala, kot bi bila rešena težke more.

perišče. Vidic ugovarja v toliko, naj se poišče najprvo pokritje, da jo zopet kam ne zavozimo (tukaj se pa gospod ni spomnil občinske seje z dné 9. junija, da so jo pri isti seji že zavozili, ker so glasovali za zopetno prezidavo občinske hiše št. 509). Sklene se, da se dá stvar finančnemu odseku, da poišče pokritje in napravi stroškovnik za javno perišče ter da pri prihodnji seji poroča. Straus apelira na župana, da ker so vsi odseki izvoljeni, da je njega dolžnost da iste skupaj skliče da se isti konstituirajo da ako pride na kak odsek kako vprašanje, da se vendar vé kdo da je predsednik odseka. Straus predlaga, naj se izvoli en odsek iz treh odbornikov da isti pregleda delovanje gerentovo, da se bode vendar vedelo, kaj in kako je delal. Izvolijo se: Straus, Dr. Lapajne in Tauzes. (Straus skoraj gotovo ne vé, kako pohvalo je prejel gerent od deželne vlade za njegovo delovanje.) Straus poroča, da se gerent ni nič zmenil za dekle, katero se je pred časom zgubilo ter da je večkrat že bral, da kadar se kje kdo izgubi, da razpiše županstvo kako nagrado istemu, ki najde izgubljenega. Zatoraj predlaga, da tudi naše županstvo razpiše nagrado 200 K istemu, ki to dekle najde. Neki odbornik se oglasi, mogoče, da je v aktih, da je gerent povpraševal po izgubljenem dekletu. Straus nato svoj predlog v toliko izpremeni, da ako pregledovalni odsek ne najde v aktih, da bi gerent povpraševal po dekletu, naj županstvo potem razpiše nagrado. Nato zaključi župan sejo. — S konečnim Strausovim predlogom je razvidno, kako naklanjajo socialni demokrati svojim sodrugom kako nagrado. S tem smo pa tudi na jasnem, zakaj ni Antekristan toliko časa poročal v svojem »Laži-Napreju«, kje se nahaja izgubljeno dekle, kajti on je namreč obljubil v svojem »Napreju« z dné 4. januarja, ko je pisal o izgubljenem dekletu, med drugim, da bode v kratkem poročal, kje se ono nahaja. No, debeli Tonček, sedaj pa le hitro povej, kje je izgubljeno dekle, bodeš vsaj razveselil njene tako užaljene starše, sebi pa z 200 kronami se malo raztegnil, že tako od delavskih žuljev debeli trebuh.

Iz Tržiča. Minulo nedeljo je sklicalo »Gorenjsko delavsko krščansko-socialno politično društvo« v Tržiču shod. Otvoril ga je in vodil društven predsednik Čebul. Poroča je deželni odbornik dr. Pegan, ki je pojasnil stališče, ki ga zavzemajo naši poslanci v državnem zboru. Povedal nam je tudi, kaki vladni hlapi da so socialni demokrati v državnem zboru, ki so izdali slovenske delavce v Trstu. Poljudno nam je obrazložil oderuštvo bosanske agrarne banke. Govoril je poldrugo uro. Želimo, da bi se kmalu zopet vršil v Tržiču shod, na katerem bi zopet dr. Pegan našim zaspancem odpiral oči.

Sava. Popolnoma se moramo ločiti delavci. Tako namreč zahtevajo rdečkarji. Pisali in zabavljali so proti obstoječemu konzumnemu društvu, da se je kar kadilo. Vedno kriče, ajmoh-tarski konzum, sami pa še fige nimajo. V našem konzumu še dozdej ni bil nihče vprašan, ali je črn ali rdeč. Znamo, od kod piha ta veter. Kristan jim je ukazal, naj ustanove rdeči konzum. A konzum se ne napihne, kakor kak mehur iz mila, kar so izprevideli tudi naši rdečkarji in so zato vtihnili o ustanovitvi konzuma. Le »Naprej« jih še tolaži in jim v vsaki številki »Napreja« ustanavlja konzumno društvo. Po tvornici se govori, da gredo le slabo deleži skup, a še te, kar jih pride, veter odnese. Minuli teden sem vprašal nekega sodruga, kaj pa z vašim konzumom. Odgovori mi: »Slabo, ljudje nam nič kaj ne zaupajo. Pa še sodrug P. nam je napravil neumnost. Nekaj denarja je izginilo, ne znamo kam, a izgubili ne bomo ničesar, saj če ne povrne, pa to stori njegova ljubica.

Črni I. G.

Sava. Kdo bo pa veroval našim rdečkarjem, kdo naj drži z njimi, ko vse očekajo. Najhujši med njimi je pa oče bodočega konzuma. Lastnim agitatorjem ne prizanesajo. Zdej vpijejo po žebljarni: »Sodrug K. bom izključili. Prinese premalo denarja. Gotovo ga zapije.« Le pomislite in usmilit se ubogege K.! Saj ima dobro voljo, ali more za to, če pa deli na puč »Naprej«. In kako savski rdečkarji skupaj drže, kako tirajo eden drugega pred sodišče in tožijo ravnatelju! Z lastnimi pristaši, ne z nami, tako delajo. Prinesel je plaz drva. Pa so tožili, ta je kradel drva, a drva dobé pri tistemu, ki je tožil. Pri enem so se pa vrezali. Mislili so o njem, da je rdeč, pa ne pripada nobeni stranki. Dela novo drvarnico. Pa so ga šli rdeči zatožiti ravnatelju, da krade les. A z grozno dolgimi nosovi so špeci odlezli. Zatoženi delavec je namreč dokazal s pobotnicami, da je kupil les v tvornici. Kljub temu so mu pa le še pomagali delati drvarnico, ko se je pa udeležil slovesa župnika Zabukovca, so ga pa popustili. Za zdej dovolj, drugič pa kaj več, ako se ne pobiljšajo.

Tobačno dejavstvo.

Nova muka se je uvedla pri cigaretah. Prej so delale takozvane Virginier cigarete na stroje, ki so težki, črni tobak, odpadke viržink, komaj stlačili. Zdej se delajo virginier cigarete po novem načinu na roko, kar je nečloveško delo. Le pomislite! Trd, debelo zrezan tobak, odpadki viržink. Smilijo se nam uboge revice. Naj se s stališča človekoljubja kaj stori za nje.

Za jetičnike. Že smo nedavno vprašali kaj da je z jetičnim zdraviliščem v Allandu, ker prošnje toliko časa niso bile rešene. Zdej so končno priromale z glavnega ravnateljstva na Dunaju nazaj v Ljubljano. A glej smole! Ko so prošnje rešene, pa zaznamo, da zdej v Allandu prostora ni. Prostor se bo menda napravil, ko se konča sezona, do takrat pa lahko marsikateri revici tako poslabša zdravje, da bi ji tudi Alland ne pomagal. Mi smo že svoj čas naglašali, da je Alland za nas predaleč. Vidi se, da naših ljudi tudi v Allandu nič kaj ne marajo, zato nas pa odrivajo. Ej, slabo je, ker so naše revice, ki se jih jetika prijemajo, navezane na nemško milost. Prav res moramo odločno zahtevati, naj dela naše delavstvo na to, da se ustanovi jetično zavetišče v smrečjih naših gorenjskih jelovskih gozdovih, na kar smo že svoj čas opozarjali. Koliko mladih bitij izvzene po sušici prav za to, ker ni mogoča pravočasna uspešna pomoč. Pa bo kdo rekel, saj imate bolnišnico. Ej, naša vedno prenapolnjena ljubljanska bolnišnica je že taka, da hodimo vanjo le . . . umirat. Saj zna ves svet, da se vanjo sprejemajo le nevarno bolne osebe. V Jelovici bi bilo tako jetično zdravilišče pristopno ne le ljubljanski, marveč tudi celovski in koprski pa tudi tirolskima tvornicama. Naj se res prične delovati na ustanovitev takega zdravilišča. Znamo, da ga čez noč ne izvojujemo, ravno zato naj se pa prične delavstvo z vso odločnostjo potegovati zanj. Shodi, prošnje z delavskimi podpisi naj napravijo pot, da se omogoči našim poslancem nadaljna pot. Mogoče bi tudi ne bilo napačno, ako bi tako zdravilišče za jetičnike morebiti v zvezi z zdraviliščem za alkoholike priredila krajijska dežela. Saj bi se bolj izplačalo, kakor pa bolnišnica, ki je pasivna, kar bi zdravilišče ne bilo, ker bi se za oskrbo dobilo plačilo. Na vsak način nekaj se mora storiti. Tako kakor zdej ne more in ne sme iti naprej.

Prometna zveza.

Na Dunaju je bil v nedeljo, dne 4. julija popoldne ob 3. uri v magistratni dvorani velik železničarski shod »Prometne zveze«, na katerem so govorili predsednik »Prometne zveze« g. Schwab in gg. državna poslanca Kemetter in dr. Drexel. Govorilo se je največ o socialnem zavarovanju z ozirom na železničarje. Shod je prav dobro uspel.

Otvoritev turske železnice se je izvršila 5. t. m. prav slovesno. Otvoritve se je udeležil tudi cesar.

Preprosteje uradovanje hoče vpeljati državna železnica. Že v eni zadnjih številka našega lista smo pisali, kako važno bi bilo in koliko bi država tudi pri tem prihranila, ko bi celo uradovanje postalo preprosteje in ne tako birokratsko kot je dandanašnji. Ker je pa proračunski odsek izrekel to željo precej glasno, se že čuje, da hoče železniško ministrstvo že s 1. avgustom vpeljati preprostejše uradovanje v svojih uradih. Ministrstvo namerava v prvi vrsti razpustiti nekaj upravnih uradov, kakor tudi eno ravnateljstvo, ker hoče podeliti posameznim postajenačelnikom več avtonomne oblasti. Tudi namerava ministrstvo ustanoviti samo en urad za izdelovanje vozniš redov in sicer v ministrstvu, ki bo lažje izdelal boljši vozni red, ker bo imel ves material nerazdeljen pred seboj. Gotovo bo vse to v veliko korist železničarjem, ker imajo sedaj toliko subordinacijskih predstojništev, da se sami ne vedo kam obrniti v slučaju kakih prošenj ali pritožb. Pa tudi v tem oziru bo za železničarje bolje, ker bo vsaka stvar preje rešena in ne bo treba dolgo čakati nanjo. Najbolje bo pa za državo, ker ji ne bo treba dajati milijonov za birokratsko počasnost in oholost.

Konservativna južna železnica. Lansko leto je generalni ravnatelj južne železnice, dvorni svetnik dr. Eger obljubil krščansko-socialnim poslancem, da bo v prvi polovici leta 1909. uravnaval službeni čas na južni železnici. Znano je namreč, da se največ nesreč zgodi na južni železnici vsled tega, ker je služba prenaporna in predolga. Službeni red na južni železnici je že devet let star, ko je bil še mnogo manjši promet, a ko se je promet vedno zviševal, ni na službeni red prav nič mislila južna železnica.

Novih moči železnica vsled »šparsistema« noče nastaviti a ker se služba vseeno mora opravljati, morajo ti, ki so v službi, dalje in hujše delati, a manje počivati. Pa ko bi se vsaj plače kaj zvišalo za daljše delo, pa tudi tu ni nič. Zato pa prav resno opominjamo vodstvo južne železnice, da drži svojo besedo in vpelje nov službeni red, ki bo prinesel ubogim železničarjem več počitka.

Socia-no-demokratski voditelji so okradli uboge revčke v Messini. Socialno-demokratski voditelj in občinski svetnik Galatioto v Kataniji je odstavljen. O tem piše »Giornale d'Italia« sledeče: Glede obdolžitve proti socialno-demokratskemu občinskemu svetniku Gaatioto je sledeče dokazano: Boljša, pet oseb obsegajoča rodbina, ki se je rešila po potresu iz Messine, je prebivala dva meseca v hiši Galatiota. Rodbina je bila preje bogata, a v Messini je prišla ob premoženje. Zato pa se je plačala preskrbnina za to rodbino iz denarja, ki je prišel kot podpora za ponesrečence iz celega sveta. Galatioto pa je hotel že pri tej ubogi rodbini obogatiti. Po svojem oskrbniku je predložil račun mestnemu svetu prvkrat in tudi dobil denar izplačan. A ta račun je bil še dvakrat predložen mestnemu svetu in ker je bil Galatioto o tem predmetu poročevalec, je vselej tudi on podpisal račun za izplačilo. Za dvamesečno preskrbo te rodbine, ki je imela le pet oseb, je dobil Galatioto skupno 4862 lir (primeroma je to ravno toliko kron). Galatioto pa je dobil tudi 8000 lir denarja iz dunajske zbirke z naročilom, naj nakupi za ponesrečence hrane in obleke. A pri natančni nenadni reviziji Galatioto ni mogel izkazati kam je dal 5600 lir. Plačati jih je moral nazaj in bil še zraven suspendiran kot občinski svetnik. — Hud socialni demokrat je tudi policijski poveljnik v Kataniji. Tudi ta je dobil 16 tisoč lir dunajske zbirke, ki naj bi jih razdelil v podporo ubogim revežem. A pri pregledovanju računov ni mogel dokazati, kam je dal 3000 lir. — Španski poslanik je dal socialno-demokratskemu županu v Kataniji 5000 lir za ponesrečence. Ta svota pa ni bila nikjer ne vpisana in tudi ne izdana. Ker pa je laška vlada vedela za ta denar, je zahtevala od župana, naj se ta denar dá v skupno podporno blagajno. Župan tega ni storil. Šele ko je državni komisar zapretil županu s kaznijo, ga je dal. V preiskavi se je še marsikaj družega dokazalo, n. pr. kako so delali s hrano, kako strankarsko so razdeljevali podporo itd. — Tako piše »Giornale d'Italia«. Tako se dogaja v stranki, ki ima kot svoje geslo bratstvo. Skandal, da si z nesrečo drugih nekateri polnijo žepo.

Po novi turski železnici je zveza s Trstom mnogo skrajšana. Posebno z Nemčijo je zveza mnogo krajša. Tako znaša zdaj razdalje med Trstom in

Dunajem	513 km, manj kot prej 50 km
Lincem	493 » » » » 186 »
Prago	787 » » » » 137 »
Hebom	730 » » » » 238 »
Solnogradom	363 » » » » 286 »
Inomostom	465 » » » » 86 »
Celovcem	185 » » » » 115 »
Curihom	755 » » » » 81 »
Karlovevari	833 » » » » 207 »
Stuttgartom	752 » » » » 207 »
Monakovem	515 » » » » 207 »
Lipskem	916 » » » » 238 »
Berolinom	1079 » » » » 238 »
Hamburgom	1285 » » » » 238 »

Železniški minister o proračunski debati. Državni zbor je letos rešil ves državni proračun lepo parlamentarnim potom. Dne 22. junija je v debati o železniškem proračunu govoril tudi železniški minister Wrba, ki je govoril jako zanimivo za železničarje. Minister je v prvi vrsti odgovarjal na izvajanja nekaterih predgovornikov in navajal nekaj prav značilnih števil. Državni železniški proračun izkazuje, da so letošnji dohodki za skoro 23 odstotkov višji od dohodkov iz leta 1906. A stroški so pa več kot dvakrat večji postali od leta 1906., to je za 47,4 odstotke. Prometni dobiček se je torej močno znižal in mora država iz drugih virov plačevati za obrestovanje in amortiziranje kapitala podržavljenih kakor tudi drugih državnih železnic mnogo višji prispevek, kot ga je plačala leta 1906. Vzroka povišanja stroškov je iskati v ureditvi službe in pa izboljšanju plač, kar znaša od leta 1906. sem 64 milijonov kron in sicer samo za izboljšanje plač nad 300 milijonov kron. S tem se je pa tudi zagotovila stanovitnost osebja in država upa da bo tudi v tem oziru dobila večje dohodke. Ker pa mora država pomnožiti dohodek na svojih železnicah, zato ima država pripravljeno že skrbno izdelano tarifno reformo. Ministrstvo se je posebno oziralo na širše interesirane kroge in po možnosti vpoštevalo njih želje. Že prejšnji minister dr.

vitez Wittek je izražal večkrat željo, naj se aprovijski promet velikih mest preveč ne obteži. Ministrstvo je zato gledalo na to, da se ne otežuje promet med producentom in konzumentom, ki je tako neobhodno potreben, da vzdržuje redno dovažanje živil v mesta. V novem tarifu bodo posebne olajšave za dovažanje premoga in mleka. Glede izboljšanja osebju naglašala minister, da se je v ta namen porabilo v zadnjih letih nad 30 milijonov kron. Lansko leto jeseni je ministrstvo še v večji meri izboljšalo stanje uslužbencem. V izvajanju so sedaj norme, ki dolčajo izboljšano avtomatično avanziranje, izboljšanje vožnih doneskov vlakovih uslužbencev in izboljšanje plače dninarjem. O vseh teh izboljšanjih je vprašalo ministrstvo delavske odbore. Uvedle se bodo blagajniške doklade, izboljša določila glede zdravstvenih dopustov kakor tudi glede stanovanj. S tem izboljšanjem, ki bo veljalo najmanj 14 milijonov kron, se smatra vsa izboljševalna akcija v velikem in malem, ki se je pričela pred leti, za enkrat končano. S tem seveda ni rečeno, da se ministrstvo v bodoče več ne bo oziralo na upravičene želje železničarjev. Gotovo je, da bo upravičenim željam ministrstvo po denarnih zmožnostih vedno rado ustrezalo. Želji nosačev tovor v velikih mestih, da se jih namreč stalno nastavi, se bo po možnosti ugodilo. Ministrstvo je tudi skrbelo za zdrava in cena stanovanja svojim uslužbencem in je v ta namen skoro v vsaki kronovini zidalo železničarske hiše. Stroški za take hiše znašajo doslej nad 12 milijonov kron in je 150 hiš z nad 2000 stanovanji. Leta 1909. pa hoče ministrstvo zidati še hiš za 1800 stanovanj. Ministrstvo hoče pa tudi izboljšati progo z dolgimi težkimi šinami, posebno pa gleda ministrstvo na one proge, ki so namenjene za brzovlake. Na teh progah bo ministrstvo vpeljalo električen obrat. Nad 16 in pol milijona kron stanejo prezidave roznih postajnih poslopj in razširitev postaj. Naročilo se je letos tudi 250 lokomotiv in tenderjev, 300 osebnih voz, 272 službenih voz in 2500 tovornih voz, kar stane 49 milijonov kron. Minister omenja nato vprašanje o reorganiziranju državnega železniškega obrata. Skrbel bo za to, da se podlaga tej reorganizaciji v najkrajšem času postavi. Posvetilo se bo ministrstvo študijam enakih obratov v tujih državah.

Zahvala. Gospa Marija Balog, vdova po Ivanu Balog, se najtopeje zahvaljuje vodstvu »Prometne zveze« za hitro izplačanje mrtvaščine.

Okno v svet.

Poljska krščansko-socialna organizacija je imela dne 6. junija v Krakovu svoj občni zbor. Na tem se je zlasti med velikim zanimanjem razpravljalo o delavskem časopisju. Iz računskega poročila posnamemo sledeče: leta 1908. je imela organizacija 34.605 K. Premoženja ima zveza 18.000 K. Organizacija šteje 8000 delavcev, ki so razdeljeni v 558 družtev. V minulemu letu se jih je na novo osnovalo 20 kot lep dokaz, da krščansko-socialna misel povsod napreduje.

»Bratstvo« rdečkarjev. Že večkrat se je čitalo v dnevnikih, da so nesrečni potresenci v južni Italiji še vedno izpostavljeni bedi in nezgodam. Seveda se to vsakomur čudno zdi vpričo stotisočev, ki so se nabrali za ponesrečene. Nič čudnega se po ne bo našim čitateljem to zdelo, če pomislijo, da imajo denar v rokah socialno-demokratski občinski odborniki v Kataniji. Tako je socialno-demokratski odbornik Galatioto poneveril več tisoč lir, ki so bile namenjene za reveže. Tudi proti večim socialno-demokratskim odbornikom se je uvedla preiskava, ker so jim prišli na sled, da so kradli denar za ponesrečence. Živela socialna rdeča usmiljenost!

Zakaj se k pijači tako sili? V prejšnjih časih, ko sem še — flens dico — preveč pil, imel sem vendar ušesa in oči odprte in marsičesa se zdaj spominjam, kar me nagiblje k intenzivnemu premišljevanju. Tako na primer ravno vprašanje, ki sem ga postavil na čelo temu spisu: Zakaj se k pijači (namreč opojni) tako sili? Naj ti kdo ponudi cigaro, pa rečeš: ne kadim, odgovori ti oni kratko: a tako, oprostite, nisem vedel. Morda celo pristavi: prav imate. In mir je besedi. Naj ti kdo hoče postreči z morskimi ribami, pa odkloniš: ne jem rib, dobiš odgovor: nekateremu ne prijajo, okusi so različni. In mir je besedi. Povabi naj te kdo na čaj, pa rešeč, da ti čaj škoduje, mir bo besedi. Toda če v družbi poveš, da nič ne piješ (mislim seveda opojnine), tedaj vzbudiš celo točo vprašanj: zakaj ne, čemu ne, kako da ne, odkdaj ne? In dolgo vrsto opominov moraš slišati. A — to ni verjetno! E — to je nespametno! I — malo ga lahko! O — saj ne škoduje! U — pusto

je življenje brez pijače! In prične se nasilno nalivevanje, živalno prigovarjanje, navdušeno nazdravljavanje, ako se navalu ne ustaviš naravnost z afrikansko brezobzirnostjo. Seve — potem si pa surov ali vsaj netakten. Zakaj to, odkod to? Zakaj je vsak antialkoholik pravi misijonar v svojem okrožju? Dobro piše o tem duhovita Matilda Lammers: »Poleg tega — le priznajmo — rodi uživanje alkohola misijonski nagon (Missionstriebe) tako živ in neutrudljiv, kakor bi ga želeli vsem krščanskim verskim družbam v interesu poganov. Kdor pije vodo ali mleko, ta se hitro pomiri, če kak drugi ne kaže nagajenja do pijače. Kdor pa pije vino ali pivo v prisotnosti drugih, in ko bi bili to njegovi lastni otroci, čuti nagon oddajati, deliti to pijačo; v družbi abstinentov nima posameznik, ki ni zdžen, od svojega kozarca piva ali vina pravega užitka.« To je vendar le zagonetno, vsaj na prvi pogled. Če pa pogledamo v pijančevje ali tudi pivčevje dušo nekoliko globlje, izprevidimo kmalu, da je ta misijonski nagon povsem sebičen in da ima predvsem namen tolažiti vest. Da, vesti alkoholiki vsaj v prvih štadijih, ko še niso telesno in dušno do cela uničeni, nimajo mirne. Kako-li? Oni škodo, ki jo alkohol napravlja, čutijo, vidijo, če niso slepi in gluhi in destituti sensu interno. Te točke naj se mimogrede nekoliko dotaknem. Znameniti bojevnik zoper alkoholizem škof Avgustin Egger govori v neki svoji brošurici, da je dolgo časa pridigal zoper pijančevanje, rabeč za orožje nadnaravne nagibe; da pa je opustil to neuspešno delo, ker se je prepričal o koristih drugačnega boja. (Konec prihodnjič.)

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice
priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga

Solidno blago.

Zmerne cene

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža' itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:

rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druga prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 8, pritličje

lastna glavica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 ure zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Av. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil, kakor povečavanje, reproduciranje, fotografiranje tehničnih predmetov, interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria	nosil	25 000 ton
Amerika	"	24.000 "
President Lincoln	"	20.000 "
President Grant	"	20.000 "

Voznja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1½ dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje Eger, naprej.

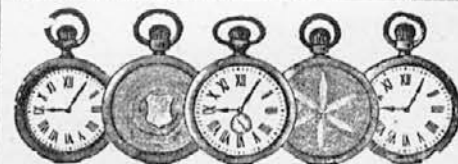
Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Restjeva cesta št. 2 prel. g. Jos. Černe. Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, veržic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro. Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo izredno veliko zalogo fouraitur. — Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih. Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Streltarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po $4\frac{3}{4}\%$, to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča izvrstno marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Najstarejša svečarska trdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče za cerkev, pogrebe in procesije.

voščene zvitke, izborni méd-pitanec koji se dobiva v steklenicah, skatljah in škafih v poljubni velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in poštno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19 se najtopleje priporoča. Blago in cene brez konkurence.

Na drobno! A. Šarabon Na debelo!

Glavna trgovina: Zaloška cesta 1 Ljubljana Filijalka: Martnova cesta 24

Velika zaloga specerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov. Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom. Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.